

PREHRAMBENE PREPORUKE ZA PACIJENTE OBOLJELE OD DIVERTIKULOZE CRIJEVA

Divertikuloza je bolest koja nastaje kada se na stijenkama debelog crijeva stvore malene hernije ili kile (divertikuli) u kojima mogu završiti dijelovi hrane i stvoriti upalu (divertikulitis). Navedene hernije ili kile (divertikuli) se mogu pojaviti na bilo kojem području probavnog sustava, ali se najčešće pojavljuju na debelom crijevu. Posljedica su povećanog tlaka na debelo crijevo prigodom defekacije, pa od te bolesti najviše oboljevaju starije osobe s opstipacijom (otežana tvrda stolica), ali danas sve više oboljevaju i mladi koji imaju nepravilnu prehranu i čija prehrana ne sadržava dovoljno prehrambenih vlakana (celuloza, hemiceluloza, pektin, gume, lignin).

Prema malobrojnim dostupnim istraživanjima, dijetoterapija divertikuloze crijeva ovisi o tome da li se radi o stanju s akutnom upalom ili bez nje. Radi li se o akutnom divertikulitisu preporučuje se hrana bez prehrambenih vlakana, bez začina, te su zabranjeni orašasti plodovi, sjemenke, kukuruz, jagode i voće s košticama i povrće koje sadržava veću količinu vlakana. Po smirivanju upale postupno se uvode namirnice koje sadrže prehrambena vlakna (voće, povrće, sjemenke i orašasti plodovi). U "mirnoj fazi" crijevne divertikuloze preporučuje se hrana bogata prehrambenim vlaknima do 30g na dan uz obilje tekućine i dijetu s ograničenim unosom masti.

Prehrambena vlakna održavaju stolicu mekanom i smanjuju tlak unutar crijeva, omogućavajući lakše kretanje crijevnog sadržaja. Povećana količina prehrambenih vlakana u prehrani može smanjiti simptome divertikuloze i spriječiti komplikacije kao što je divertikulitis. Znači po smirenju akutne upale kod divertikuloze crijeva preporučuje se visok udio prehrambenih vlakana u omjeru 60 % topivih i 40% netopivih prehrambenih vlakana, uz dovoljan unos tekućine (voda, voćni sokovi, kompoti, mineralna voda i sl.).

Potrebno je u prehranu u većem omjeru uključiti žitarice bogate vlaknima kao što su mekinje, heljda, zob, ječam, te grahorice, integralni kruh, graham kruh, peciva sa sjemenkama, svježe i neoguljeno voće, suho voće, orašaste plodove, mahunarke i lisnato povrće. Preporučuje se svakodnevni unos fermentiranih mliječnih proizvoda kao što su jogurt, kefir, acidofilno mlijeko i drugi fermentirani mliječni proizvodi s dodanim kulturama probiotika. Preporučuje se i smanjiti unos jednostavnih ugljikohidrata (bijeli kruh, bijela riža, bijelo tijesto, slatkiši, šećer, kreme s dodatkom brašna i krupice, puding).

Mnoge namirnice sadržavaju i topiva i netopiva prehrambena vlakna, no postoje i one namirnice koje su bogatije topivim i one koje su bogatije netopivim prehrambenim vlaknima.

Topiva prehrambena vlakna se u procesu probave otapaju stvarajući želatinastu masu koja štiti probavni sustav od apsorpcije različitih tvari. Imaju veliku ulogu u prevenciji različitih kardiovaskularnih bolesti sprječavajući apsorpciju kolesterola, te djeluju pozitivno na nusproizvode metabolizma masnoća. Dobre bakterije u crijevima se hrane topivim vlaknima, te na taj način uravnotežuju naš probavni sustav.

Namirnice bogate topivim prehrambenim vlaknima:

- zobena kaša,
- jabuka,
- ječam,
- zob,
- leća,
- kruška,
- jagoda,
- orašasti plodovi,
- sjemenke lana,
- borovnica,
- krastavci,
- šljive,
- prokulica.

Netopiva prehrambena vlakna ulaze i izlaze iz probavnog sustava gotovo nepromjenjena. Ona apsorbiraju vodu, imaju laksativno djelovanje, sprječavaju opstipaciju (zatvor) i osiguravaju redovito pražnjenje crijeva. Ovakvo "čišćenje" sprječava duže zadržavanje nekih toksičnih tvari u organizmu štiteći ga pri tome od različitih bolesti.

Namirnice bogate netopivim prehrambenim vlaknima:

- smeđa riža i rižine mekinje,
- pšenične mekinje,
- zob,
- jabuka (kora),
- ječam,
- sjemenke i orašasti plodovi,
- artičoka,
- smokva,
- brokula,
- rajčica,
- mahune,
- zeleno lisnato povrće,
- grožđe,
- grah.

Količina prehrambenih vlakana u namirnicama koje su bogatije prehrambenim vlaknima:

NAMIRNICA	KOLIČINA NAMIRNICE	KOLIČINA VLAKANA (gram)
VOĆE		
Breskva, sirova	1 srednje velika	2,0
Brusnica, sirova	100 grama	24,7
Goji bobice, sušene	100 grama	13,0
Jabuka, sirova s kožom	1 srednje velika	4,0
Kruška, sirova	1 srednje velika	4,0
Limun, oguljen, sirov	100 grama	10,6
Mandarina, sirova	1 srednje velika	2,0
Naranča, oguljena, sirova	100 grama	10,6
POVRĆE		
Bob, sirov	100 grama	25,0
Brokula, svježe, kuhano	1/2 šalice	2,5
Bundeva, kuhana	1 šalice	6,0
Crveni grah, kuhani	1/2 šalice	8,0
Cvjetača, svježe, kuhano	1/2 šalice	1,5
Grah, kuhani	1/2 šalice	6,5
Grašak, sirov	100 grama	25,5
Kumpir, kuhani	1 komad	3,0
Kupus, svježe, kuhano	1/2 šalice	1,5
Leća, sirova	100 grama	10,7
Mrkva, svježe, kuhano	1/2 šalice	2,5
Peršin, svježe, smrznuto	100 grama	32,7
Poriluk, svježe	100 grama	10,4
Prokula, svježe, kuhano	1/2 šalice	2,0
Rajčica, svježe	1 komad	1,0
Rotkvica	100 grama	23,9
Soja, pečena	100 grama	17,7
Šparoga, svježe, kuhano	4 komada	1,0
Špinat, svježe, kuhano	1/2 šalice	2,0
Tikvica, kuhano	1 šalice	3,0
Zelena salata	1 šalice	1,0
ŽITARICE, SJEMENKE I ORAŠASTI PLODOVI		
Bademi, pečeni	100 grama	13,7
Bijela riža, kuhana	1 šalice	1,0
Crni kruh	1 kriška	2,0

OPĆA ŽUPANIJSKA BOLNICA POŽEGA
GRADSKA BOLNICA PAKRAC
ODSJEK ZA DIJETETIKU I PREHRANU

Heljda	100 grama	10,0
Heljdino brašno	100 grama	10,0
Ječam, oljušten	100 grama	17,3
Kukuruz	100 grama	20,5
Kukuruzne mekinje, sirovo	100 grama	79,0
Lješnjaci,, blanširani	100 grama	11,0
Pistacio, sirovo	100 grama	10,6
Smeđa riža, kuhana	1 šalica	2,5
Pšenične mekinje, sirovo	100 grama	42,8
Pšenično brašno, cijelo zrno	100 grama	10,7
Raženo brašno	100 grama	23,8
Rižine mekinje, sirove	100 grama	21,0
Sezam, sirovo, sušeno	100 grama	11,8
Sjemenke lana	100 grama	27,3
Sjemenke suncokreta, pečene	100 grama	10,6
Sojino brašno	100 grama	17,5
Zobene mekinje, sirove	100 grama	15,4
Žitne pahuljice	3/4 šalice	5,0
ZAČINI		
Bosiljak	100 grama	37,7
Cimet	100 grama	53,1
Curry (kari)	100 grama	53,2
Kim	100 grama	38,0
Klinčić	100 grama	33,9
Komorač	100 grama	39,8
Paprika	100 grama	34,9
OSTALO		
Crna čokolada, sadrži od 70-80% kaka	100 grama	10,9
Kakao u prahu, nezašećeren	100 grama	37,0
Izvor: <i>United States Department of Agriculture (USDA).</i>		

Na temelju količina prehrambenih vlakana u pojedinim namirnicama koje su navedene u tablici, svaka osoba si može izračunati ukupni dnevni unos prehrambenih vlakana zbrajajući ukupni unos unešenih vlakana namirnicama koje je osoba konzumirala tijekom dana. Na temelju navedenih informacija može si svaka osoba kontrolirati unos prehrambenih vlakana, a s time i simptome divertikuloze crijeva. Tijekom akutne upale divertikuloze crijeva ne preporučuje se konzumirati namirnice koje sadrže prehrambena vlakna, no kada se upala smiri potrebno je postupno uvoditi u prehranu namirnice bogate prehrambenim vlaknima, onoliko koliko pacijent podnosi (npr. prvo dnevno unositi 5g vlakana, pa postupno povećavati do 30 g kada je divertikuloza u fazi mirovanja).